

го межами. При цьому першочергова увага повинна бути надана установці, розфасовці та зовнішньому виду готової продукції.

Потребує вдосконалення організація системи оптової та роздрібною торгівлі продуктами харчування. Забезпечення області продовольчими товарами здійснюється за прямими зв'язками. Тому виробник сам вивчає попит, організовує рекламу і внаслідок цього збільшує ціну на товари, тоді як в розвинених країнах створені системи великої оптової торгівлі через оптові продовольчі ринки, і оптовий покупець гарантує збут харчової продукції на економічно прийнятних умовах. Загалом доцільно створити ефективну систему оптової торгівлі продовольчими товарами, стимулювати розвиток внутрішньо-регіональних ринків продовольства у відповідності до специфіки агоресурсного потенціалу Херсонщини.

УДК 339.727.22

ВИБІР НАЙБІЛЬШ ОПТИМАЛЬНИХ НАПРЯМКІВ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

С.В.ІСАСВА – аспірант, Херсонський ДТУ

Зростання ефективності виробництва, активізація інвестиційної діяльності і на цій основі підвищення інвестиційної привабливості промисловості України припускає необхідність вибору найбільш оптимальних напрямків використання інвестицій. Ця проблема тим більше актуальна, якщо врахувати значне відставання економіки України від розвинутих країн світу.

Для подолання економічного відставання країни необхідне обґрунтування шляхів виходу з економічної і, у тому числі, інвестиційної кризи. У цьому зв'язку необхідно мати чіткі уявлення про причини і наслідки інвестиційної кризи. На нашу думку, основними причинами можна вважати зниження навантаження виробничих потужностей, зменшення рентабельності основних активів і продажів, а також збільшення частки нерентабельних підприємств і окремих областей і ріст частки податкових вилучень із прибутку, що робить першочерговим поповнення оборотного кошту, а не довгострокові вкладення. Сюди ж варто віднести і ріст державних заборгованостей на фінансовому ринку. Наслідками інвестиційної кризи є зниження конкурентноздатності товарів на світовому ринку, зниження можливостей економічного росту, збільшення числа аварій і витрат на ремонт і експлуатацію зношених фондів, зменшення по-

питу на будівельно-монтажні роботи, устаткування і науково-технічну продукцію.

Найважливішою причиною низької ефективності промислового сектора економіки України є сформована специфічна технологічна структура виробництва, що відрізняється високою (у 2-3 рази в порівнянні з розвинутими країнами) енергоємністю і матеріалоемністю, а також великими витратами на утримання соціальної інфраструктури.

У зниженні ресурсоємкості і підвищенні конкурентноздатності промислового сектора економіки важливу роль грає науково-технічний потенціал. В Україні в попередні роки був створений значний науковий потенціал, особливо у фізико-математичній, хімічній і технічній областях. Однак, на відміну від інших країн з ринковою економікою, наука була цілком державною, тоді як, наприклад, у США держава фінансує лише одну третину витрат на науку. У плановій економіці засоби на науку розподілялися по відомствах (міністерствам і академіям) і інститутам, а не конкретним інноваційним проектам. Реальна економічна ефективність витрат не враховувалася. Вчені не цікавилися комерційною цінністю своїх робіт, оскільки засоби виділялися не за конкурсом..

Тепер науково-технічний потенціал України виявився в критичному стані. Різно скоротився обсяг науково-технічної продукції, у тому числі закінчених досліджень і розробок, що визначають відновлення виробництва, а також досвідчених зразків, інжинірингових послуг і т.д.

На нашу думку, для підвищення ефективності науково-технічного потенціалу необхідно виділити шляхом державної акредитації ведучі наукові центри й інститути, що заслуговують бюджетної підтримки, а іншим дати можливість перейти на самоокупаємість, приєднатись до більш конкурентноздатних структур або самоліквідуватися.

Створення раціональної структури промислового сектора економіки і на цій основі підвищення ефективності виробництва не може здійснюватися стихійно, на основі лише ринкових стимулів. Для цього потрібна активна державна політика.

В Україні, як і в інших країнах СНД, не створений механізм пелливу капіталу в найбільш ефективні сфери виробництва. Цьому перешкоджає висока частка оборонних областей, що зберігають свої мобілізаційні потужності навіть при відсутності держзамовлення, нерозвиненість фондового ринку, високий ризик неповернення кредитів і т.д. Капітал зосереджений, в основному, у торгово-фінансовій сфері, де швидкість обігу висока, а частина основних активів, які можна вилучити при погрозі експропріації, невелика.

Відсутня достатня кількість менеджерів, що були б інформовані про запити світового ринку і раціонально на них реагуючих. Знижує інвестиційний потенціал значна частка нерентабельних підприємств. Збільшенню інвестиційних ресурсів сприяло б перетворення заощаджень в інвестиції, у тому числі в приватному секторі.

Зазначені засоби можна б було втягти в розвиток будівельної індустрії, у тому числі в будівництво житла, що викликало б відповідне поживлення в суміжних з ним областях промисловості. Тим часом, тепер значна частка засобів вкладається в престижні офіси, вілли, автомобілі, а не в нове обладнання і технології.

Значне розширення інвестиційних ресурсів можливо за рахунок залучення засобів з іноземних джерел. Однак мають місце випадки неефективного використання іноземних інвестицій. У цьому зв'язку предметом детального дослідження повинні бути форми залучення й умови їхнього ефективного використання. Так, наприклад, зовнішні реальні інвестиції можуть залучатися у формі кредитів на збільшення фонду споживання та інші невиробничі вкладення. Засобу, що вивільняються при цьому, можуть використовуватися як інвестиції, хоча ефективність їх у цьому випадку залишається колишньою. Іншою формою залучення засобів з іноземних джерел можуть бути кредити для закупівлі машин і устаткування за кордоном. При цьому підвищення ефективності виробництва відбудеться за умови, що капіталовіддача імпортного устаткування буде вище вітчизняної. І, зрештою, третя форма залучення іноземних інвестицій здійснюється у виді прямих капітальних вкладень у нові технології з використанням основних виробничих фондів, створюваних в Україні. З огляду на, що капіталовіддача іноземних інвестицій, що супроводжується передачею нових технологій і досвіду менеджменту, у середньому удвічі вище в порівнянні з внутрішніми інвестиціями, потреба в зовнішніх джерелах фінансування в цьому варіанті зменшується, а робочі місця в наукоміській сфері створюються в Україні. Цей варіант більш кращий.

Особливе значення для України мають прямі інвестиції транснаціональних корпорацій (ТНК) за умови, що вони будуть спрямовані не тільки на розвиток мережі збуту й обслуговування імпортної техніки, а і, у першу чергу, на створення конкурентоздатних експортних виробництв у самій Україні. ТНК представляє найбільш перспективне джерело інвестицій у перехідній економіці, оскільки поруч з фінансовими і технологічними ресурсами вони володіють сучасними методами менеджменту і розвинутою маркетингово-збутовою мережею в усьому світі.

Подолання інвестиційної кризи вимагає не стільки масової зовнішньої фінансової допомоги у виді державних і міжнародних кре-

дитів, скільки створення усередині країни промислових підприємств із 100% іноземними інвестиціями (ПІІ) і СП нового типу, здатних вести бізнес на світовому ринку. ТНК здобуваючи приватні або споруджуючи нові підприємства в ряді країн, реконструюють і оснащують їх для ефективної зовнішньоекономічної діяльності. Однак через високий економічний і політичний ризик ТНК у країнах СНД вкладає кошти чи у великі проекти по видобутку природних ресурсів (тут прибуток гарантується розділом продукції, а інвестиції даються під гарантії держави), чи в невеликі фірми з замкнутим циклом по виробництву тютюнових виробів, напоїв, наданню послуг і т.д.

Витрата валютних засобів доцільно переважно не на великі, а на велику кількість невеликих проектів з високою окупністю. Як показує досвід Польщі, сильне ефективне розширення доступу до валютних кредитів (при наявності обґрунтованих бізнес-планів) маленьких фірм і реалізації інвестиційних проектів за участю місцевих органів влади на базі регіональних програм. Для підвищення ефективності інвестицій Україні необхідно зменшити розміри коливань валютного курсу, зробити його динаміку передбаченою, обмежити інфляційні чекання і валютні спекуляції, зробити валютний ринок по перевазі клієнтським. Однак для цього необхідно припинити покриття дефіциту бюджету за рахунок емісії, підсилити валютний контроль за експортом і імпортом, зробити чіткий механізм здійснення угод на біржі. Правилком повинні стати: конкурсні розміщення асигнувань на підтримку приватних інвестицій, створення змішаних консорціумів під реалізацію великих проектів, надання інвестиційних кредитів на частковій поворотній основі (бюджет 20-50%, комерційні структури 50-70%).

Пропоновані напрямки використання інвестицій пріоритетні і на рівні окремих областей, регіонів і промислового сектора економіки в цілому. Разом з тим підвищення ефективності виробництва і, відповідно, інвестиційної привабливості промислового сектора економіки залежить від ефективності прийнятих інвестиційних рішень на рівні первинної ланки промисловості.

Література:

1. В.П.Савчук, С.І.Прилипка, Е.Г.Величко. Аналіз і розробка інвестиційних проектів.- Навчальний посібник.- Київ: У, Ельга, 1999. – 304 с. (стор. 17)
2. Самуельсон Г.Ф. Прямі закордонні інвестиції в рамках нової парадигми розвитку для республік колишнього Радянського Союзу. // West – ost journal – 1992 -№ 2.